

Drs. A. C. Niermeyer en Drs. F. J. Schmit, Vaderlandse Geschiedenis voor de tweede leerkring der kweekscholen, 3de druk, Thieme, Zutphen, 1963

Dit voortreffelijke leerboek bestaat uit twee gedeelten: het eerste (omvangrijkste) geeft een systematische behandeling van de gehele vaderlandse geschiedenis, het tweede vormt een inleiding tot de didaktiek van het geschiedsonderwijs op de lagere school. In één opzicht valt deze combinatie te betreuren: hierdoor zal het boek alleen op de kweekschool gebruikt worden! De auteurs hebben kennelijk gestreefd naar het geven van een wetenschappelijk verantwoord leerboek. Ze zijn hierin m.i. volledig geslaagd. Zo geeft het eerste hoofdstuk een vrij uitvoerig overzicht van de Nederlandse prehistorie aan de hand van het werk van De Laet en Glasbergen. Ook de behandeling van de Middeleeuwen verradt kennis van de stand van het wetenschappelijk onderzoek, getuige het ontbreken van de slag aan het Manpad en de bondige uiteenzetting over de partijstrijd van Hoeken en Kabeljauwen. Steeds is een grote mate van objectiviteit betracht: de Tachtigjarige Oorlog is noch uit een nationale, noch uit een godsdienstige gezichtshoek beschouwd.

Een zeer bruikbaar leerboek is deze „Vaderlandse Geschiedenis” (de titel, sober in vergelijking tot de vele „mooie” titels die in de mode zijn, doet weldadig aan) zeker geworden. De, misschien iets té consequent doorgevoerde, onderverdeling van de hoofdstukken, maar vooral de zakelijke, vaak toch boeiende stijl, zonder mooidoenerij en overbodige uitweidingen, garanderen een vlotte opneming van het gebodene door de leerlingen. De illustraties, op grond van hun instructieve waarde uitgekozen, zijn wat aantal en plaatsing betreft in evenwicht met de tekst. Van groot nut lijkt mij de opzet van de schrijvers voortdurend verband te leggen tussen de verschijnselen en gebeurtenissen binnen en buiten de grenzen.

Helaas zie ik mij ook genooddaakt enige kritische opmerkingen te maken. Deze betreffen niet historische onjuistheden, die zo vaak de leerboeken ontzien. Behalve enige aanvechtbare voorstellingen van zaken en een kennelijke vergissing (het Driemanschap als Algemeen Voorlopig Bestuur) trof ik er geen aan. Mijn enige bezwaar geldt de in verhouding geringe plaats die de periode na 1795 in het boek inneemt. In het bijzonder trof mij het geheel ontbreken van gegevens over het geestelijk leven in de 19de en 20ste eeuw, een onderwerp waar op de lagere school doorgaans toch wel enige aandacht aan wordt geschonken. Ook de behandeling van Nederland voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog leek mij onvoldoende.

Het tweede gedeelte vond ik, ook voor iemand die niet bij het kweekschoolonderwijs betrokken is, zeer interessant en instructief. De eindconclusie moge dus luiden: een goed en sympathiek boek.

H. A. v. V.

* * *